

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarum Qualificatoris, Et
Olim Compluti Sacrae Theologiae Professoris. Opus
Theologicum, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attributis Divinis Vbertim Dissertitur ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 13. Qualiter voluntas libera libertate actus primi ad actum
secundum liberum sese determinet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

perio conditionato applica.

646 Omitto aliud genus imperij tendentis non in obiectum singulare, sed in vniuersale à singularibus abstractum. Tum quia tale imperium non potest esse per se causatum obiecti imperari; quia nulla vniuersalia qua talia, sed singularia dumtaxat sunt causabilia. Tum quia tale imperium, seu potius merum desiderium in solis cognoscentibus per species alienas dari potest. Ergo autem impresentiarum de imperijs ago communibus etiam cognoscentibus per species proprias. Vide, si placet, quæ de eiusmodi imperio, seu mero desiderio dicit Quiedo loco supra citato.

647 Hic sequi videbatur tractandum, qualiter intentio efficax finis necessitet, vel non necessitet voluntatem ad electionem mediourum. Verum, quia multa de natura finis, deque ordinatione mediourum ad illum oporteret præmittere, quæ opportunior locum habebunt in Tract. de Prouid. disp. 36. quæst. 4. idcirco punctum hoc ad ipsum attinens de libertate illuc etiam duximus remittendum.

QVAESTIO XIII.

Qualiter voluntas libera libertate actus primi ad actum secundum liberum sese determinet.

648 Nonnulli censent, in voluntate libera libertate actus primi duo signa rationis venire distinguenda cum fundamento in ipsa re. Alterum indifferentia, in quo concipitur voluntas prorsus indifferens ad vnum, vel alterum ex actibus secundis, respectu quorum libera est. Alterum determinationis, siue applicationis, in quo concipitur iam à se ipsa applicata, siue determinata ad eum actum secundum, quem electura est; liberè quidem, sed antecedenter ad ipsum actum secundum, nimirum applicatione quadam, siue determinatione virtuali, seu morali ex parte actus primi se habente, prorsusque indistincta realiter ab ipso actu primo. Referuntur pro sententia ista Valent. 1. 2. disp. 8. quæst. 5. punct. 4. §. 4. Agid. de Sacram. quæst. 77. art. 1. dub. 1. Salazar tom. de Concept. cap. 24. §. 3. lect. 3. Albertin. in 4. Principio philosoph. Coroll. 2. quæst. 3. Theol. & in 6. Princ. philos. coroll. 2. quæst. 2. Theolog. Tann. tom. 1. disp. 2. quæst. 10. dub. 4. Rayn. in Theolog. natur. disp. 8. quæst. 2. art. 4. Latèque defendit eam Francisc. de Lugo disp. 32. cap. 4. & 5. tapetis num. 26. abstinere ab assensu de ipsa. Ceteri verò Theologi, qui rem attrigerunt, doctrinam eiusmodi sententiæ tanquam omnino falsam rejiciunt.

Propositio 1.

649 Determinatio virtualis voluntatis libera, & ex parte actus primi se habens, ab ipsoque actu primo realiter indistincta, qualis ponitur ab Auctoribus sententiæ relatæ, omnino impossibilis est.

Certissima mihi est hæc propositio, ac pro-

terius euidens. Demonstrò eam primò sic. Realiter non deficiente actu primo voluntatis, realiter potest determinatio dicta deficere. Sed dicta determinatio est actus ipse primus realiter. Ergo realiter non deficiente actu primo voluntatis, realiter potest actus ipse primus deficere. Quod est chymæricum. Cum tamen maior, & minor syllogismi sint ipsa Aduersariorum doctrina, & consequentia sit legitima. Secundò sic. Dicta determinatio iuxta Auctores eius cum actu secundo est connexa, cum quo non est connexus actus primus; & tamen idem est illa cum ipso actu primo. Ergo idem est simul connexum, & non connexum cum actu secundo. Quod iterum chymæricum est. Tertio sic. Determinatio ad amorem, & determinatio ad odium oppositæ, & incompatibiles sunt propter connexionem, quam habent cum actibus oppositis. Et tamen utraque est idem cum actu primo. Ergo idem sibi ipsi est oppositum, & secum ipso incompatibile. Quod æquè est chymæricum. Quarto sic. Quando adest determinatio ad amorem, necessariò deest determinatio ad odium. Et tamen, cum ambæ sint idem cum vno tertio, nempe cum actu primo, nequeunt non esse idem inter se. Ergo idem in eodem tempore simul adest, & deest. Quod similiter est chymæricum. Aliæque huiusmodi chymæricæ contradictiones possent cum simili euidentiâ ex sententiâ aduersâ deduci. Istæ tamen sint satis ad nostram demonstrandam propositionem.

Nec dicat aliquis, eiusmodi contradictiones vitari posse, ponendo dictam determinationem virtualiter distinctam ab actu primo voluntatis in ordine ad subeunda sine repugnantia prædicta contradictoria, tum contingentem virtualiter in ordine ad denominandum, vel non denominandum voluntatem in actu primo determinatam: quemadmodum per similem distinctionem, & contingentiam virtualem similes contradictiones euitant aliqui Theologi in Deo, quando explicantes libertatem diuinam, censent, per ipsum actum internum realiter identificatum cum Deo, entitatiuèque necessarium citra omne externum connotatum denominari nihilominus Deum contingenter tum cognoscentem, tum volentem aliqua obiecta. Nemo, inquam, dicat hoc in præsentia materiâ. Primò, quia huiusmodi virtualitates, vt summum possunt attribui Deo propter eius infinitudinem in omni genere. In creaturis verò nullatenus admitti possunt sine ingentibus, innumerisque absurdis, vt ostendimus in Pharo Scient. disp. 13. quæst. 6. proposit. 3. Secundò; quia ne in Deo quidem sunt illæ admittendæ, nisi, quando mysterium aliquod necessariò fide credendum ad id compellit; eo quòd sine illis ægrè intelligi, aut explicari potest, vt ibidem etiam ostendimus proposit. 4. Tantum abest, vt in creaturis absque urgente necessitate admittantur; vti in præsentia admitterentur: quandoquidem prædicta determinatio voluntatis creatæ in actu primo, est ea esset possibilis, nullatenus esset necessaria ad libertatem eius; quinimo non leuia secum ferret incommoda, vt iam iam ostendo.

Propositio 2.

654

Determinatio voluntatis in actu primo, de qua proposit. 1. est esset possibilis, nullatenus esset necessaria ad libertatem eius. Quinimo non leuia incommoda secum ferret.

Prima pars propositionis probatur. Quia dicta determinatio duobus dumtaxat ex titulis censerit potest, censeturque ab Auctoribus suis ad libertatem necessaria. Primò, vt actus secundus liber, determinatus cum in se sit, à causâ determinatâ ad ipsum procedat; quasi actus in se determinatus à causâ prorsus indifferente procedere non possit. Secundò, vt possit reddi ratio, cur voluntas hic, & nunc talem actum secundum eligit potius, quàm alterum, aut quàm oppositam omissionem. Sed his ex titulis necessaria non est. Ergo ex nullis. Probo minorem, quæ sola probatione eget. Quia eisdem ex titulis ad ipsam determinationem deberet alia determinatio præcedere; & ad hanc alia; & sic in infinitum; quod est absurdum: siquidem ipsa determinatio aliquid est determinatum in se, & liberè à voluntate procedens iuxta eius Auctores. Sicuti ergo ipsi tenentur dicere, voluntatem, quantumuis indifferentem in signo ante determinationem, posse nihilominus liberè ponere in signo posteriori immediato determinationem ipsam, quæ quid determinatum est in se se: ipsique, vt dent rationem cur voluntas hanc ponit determinationem potius, quàm alteram, aut quàm carentiam eius, ad aliam determinationem præuiam non possunt recurrere. Ita omnes dicere possunt, voluntatem, quantumuis indifferentem in signo ante actum secundum, posse nihilominus liberè ponere in signo posteriori immediato ipsum actum secundum determinatum in se se; neque, vt dent rationem, cur illum voluntas ponat potius, quàm alterum, aut quàm eius carentiam, ad vllam determinationem præuiam recurrere tenentur.

652

Dicendum itaque absolute est, tantum ab esse, vt nequeat actus determinatus à causâ indifferente procedere, quòd potius id est necessarium ad hoc, vt actus proxime liber, seu cum immediatâ libertate, atque adeò sibi propria procedat. De conceptu enim causæ proxime liberæ est, quòd cum indifferentiâ actus primi immediatè iungat actum secundum; neque per aliquid præuium, sed per ipsum actum secundum ad ipsummet determinetur. Vnde ad ipsum causâ proxime liberæ conceptum pertinet, quòd, quando quæritur, cur ea talem actum præ altero, aut præ illius omissione ponit, non possit pro ratione, seu causâ antecedente reddi aliquid ad ipsum actum determinatum, siue eam eo connexam, sed tantum dominium indifferens, seu libertas actus primi, quam illa ad ipsum habet. Quare, cum interrogati, cur voluntas amet tale, vel tale obiectum, solemus respondere: quia vult; vel significamus solum dictum dominium, vel ipsum voluntatis amorem prout oriundum ab illo, quatenus fuisset quasi reflexa volitio libera vel formalis, vt quidam volunt, vel, quod verius est, interpretatiua. Vnde patet, fundamenta Aduersariorum ad tam exoticam, determinationem voluntatis in actu primo adstruendam momenti non esse.

Iam verò primum ex incommodis, quæ ferret secum determinatio prædicta iuxta secundam partem propositionis est, quòd voluntas nullum actum possit habere immediatè liberum, sed omnes necessariò deberent esse liberè tantum mediatè à libertate præuiâ ipsius determinationis: vnde fieret, vt nullus actus voluntatis à libertate propria, sed ab aliena dumtaxat possit meritorius euadere, quòd est inaudicium. Secundum est, quòd voluntas aliquod exercitium libertatis haberet non adiuta concursu Dei. Siquidem concursus Dei ad actum præuiæ determinationi accedit iuxta Aduersarios. Neque intelligibile est, quomodo ad determinationem realiter ab actu primo inuicentam, & quæ solum est quid virtuale, possit Deus concurrere simul cum ipso actu primo. Tertium est, quòd voluntas per suos actus reuera, & formaliter non mereretur, sed tantum virtualiter; vt popte qui liberi dumtaxat mediatè à libertate determinationis, vt dictum est, non formalem, sed virtuales solum libertatem haberent ab illâ participatam, cum qua solâ meritum verum, & formale itare non potest. Mitto alia: quia ad rem tam claram satis sunt dicta.

QVAESTIO XIV.

Qualiter libertas voluntatis adstruenda sit relatè ad tempus, in quo illa exercenda est per actum secundum.

IN hac quæst. solum agitur de comparatione cum tempore libertatis creatæ; nam de comparatione cum tempore libertatis diuine longè diuersa est philosophia, vt videbimus disp. 3. 1. 1. 1. 1. Habebit autem quæstio duas partes. Prima erit de comparatione libertatis cum primâ temporis mensurâ, in qua primò actus liber existit. Secunda erit de comparatione libertatis cum integrâ mensurâ temporis, per quam successiue actus liber durat, siue continuatur.

Circa primam quæstionis partem fuerunt nonnulli, qui putarunt, libertatem non esse creatam, sed circa futurum: non enim posse voluntatem habere libertatem respectu actus, quem iam exercet, pro eadem mensurâ temporis, in qua illam exercet; sed habere illam tantummodo libertatem in mensurâ temporis anteriori respectu actus exercendi in mensurâ posteriori futurâ. Ita Magist. Sentent. Ocham, Gabriel, & alij Nominales apud Bellarm. lib. 3. de Gratia, & libert. arbit. cap. 13. & apud Soar. disp. 19. Metaph. sect. 9. Eiusdemque sententiæ fuit antea Hugo de Sancto Victore lib. 1. de Sacramentis par. 5. cap. 2. Vnde ipse in Summâ sentent. tit. 2. cap. 2. & cum eo Holcot. in 1. quæst. 3. ad 9. ea ratione ducti sunt ad asserendum, Angelos in primo suæ creationis instanti non potuisse peccare: quia in primo eo instanti non potuit vlla operatio eorum libera esse; eo quòd nullum aliud instans præcesserit, in quo voluntas eorum ad instans sequens esset indifferens, siue libera in actu primo. Quam rationem probauit etiam S. Bonavent. vt refert Soar. lib. 7. de Angelis cap. 20. Verum sententiâ istam falsam esse, & iam à totâ Scholâ refutari statuitur.